

RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 14. marts 2014

JOURNAL NR.

RA-2008-120-0011

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

SAGSBEHANDLER: LLI

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Anvendelse af civile agenter (sagsnr. 2005-730-0080)

1. Ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 blev der i straffeloven og retsplejeloven gennemført en række ændringer, som havde til hensigt at forbedre politiets efterforskningsmuligheder i sager om bl.a. rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet.

I den forbindelse blev der i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., indført en nærmere afgrænset adgang til at anvende civile personer til at udføre agentvirksomhed, således at civile personer efter aftale med politiet kan yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

Det er i forarbejderne til retsplejeloven anført, at bestemmelsen tager sigte på de tilfælde, hvor en person efter aftale med politiet søger kontakt i det kriminelle miljø med henblik på at introducere en politiagent og i den forbindelse medvirker til den lovovertrædelse, der efterforskes, ved at tilbyde sin bistand til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen. Der vil således være tale om indledende og tillidsskabende aktiviteter, herunder f.eks. at personen efter aftale med politiet udgiver sig for at være mellemmand for en opdigtet køber af narkotika (politiet) og i den forbindelse bestiller en vareprøve.

Under Folketingets behandling af lovforslaget gav justitsministeren tilsagn om, at der ville blive udarbejdet en redegørelse til Folketinget om erfaringerne i praksis med de nye regler, når loven havde været i kraft i to år.

På den baggrund afgav Rigsadvokaten i januar 2006 en redegørelse om erfaringerne med de nye regler om bl.a. civile agenter. Redegørelsen byggede på en indberetningsordning for perioden fra den 12. juni 2003 til udgangen af juni 2005. Justitsministeriet afgav på grundlag heraf den 1. februar 2006 en redegørelse til Folketinget (R 9), hvoraf det bl.a. fremgik, at reglerne om civile agenter på daværende tidspunkt kun havde været anvendt én gang i perioden efter lovens ikrafttræden.

2. Under hensyn til, at der endnu ikke forelå et grundlag for en nærmere vurdering af den praktiske anvendelse af bestemmelserne om brug af civile personer som agenter efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om at forlænge indberetningsordningen for sager om anvendelse af civile personer som agenter i en to-årig periode og udarbejde en fornyet redegørelse herom.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Rigsadvokaten afgav den 3. juni 2008 en ny redegørelse til Justitsministeriet om erfaringerne med reglerne om civile agenter i perioden juli 2005 til februar 2008. Justitsministeriet afgav på grundlag heraf den 30. juni 2008 en redegørelse til Folketinget.

Heraf fremgik bl.a., at der kun var modtaget indberetning om en enkelt sag i den nævnte periode, hvor civile personer havde ydet bistand, som var omfattet af retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt. Herudover havde en civil person fungeret som agent i den såkaldte terrorsag fra Vollsmose, der blev efterforsket af Politiets Efterretnings-tjeneste, og som vedrørte overtrædelse af straffelovens § 114. Efter retsplejelovens § 754 e finder lovens regler om anvendelse af civile agenter imidlertid ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af bl.a. straffelovens § 114, og sagen var derfor ikke omfattet af indberetningsordningen.

3. Da reglerne om civile agenter således fortsat kun havde været anvendt i meget begrænset omfang efter lovens ikrafttræden, anmodede Justitsministeriet den 30. juli 2008 Rigsadvokaten om at udarbejde en fornyet redegørelse om sager om anvendelse af civile personer som agenter.

Med henblik på udarbejdelsen af en ny redegørelse til Justitsministeriet har jeg anmodet samtlige statsadvokater og politikredse om at indberette ethvert tilfælde, hvor civile personer har ydet bistand, som er omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., uanset om der efterfølgende er rejst tiltale eller ej. Jeg har anmodet statsadvokaterne og politikredsene om at indberette alle tilfælde, hvor civile personer har fungeret som agenter i perioden fra den 1. september 2008 til den 19. december 2013.

Jeg kan oplyse, at der er modtaget indberetning om i alt fire sager i perioden fra den 1. september 2008 til den 19. december 2013, hvor civile personer har ydet bistand, som

er omfattet af retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt. Sagerne, som stammer fra den samme politikreds, vedrører alle mistanke om henholdsvis indsmugling og salg af narkotika.

I den første af de fire sager tillod retten ved kendelse, at en meddeler, der i en periode havde givet oplysninger til politiet om en personkreds, der planlagde indsmugling af hash, kokain og heroin over den dansk/tyske grænse, kunne anvendes som civil agent i forbindelse med indsmuglingen. Den pågældende, der var blevet tilbudt en rolle i indsmuglingen, skulle efter aftale med politiet møde en lastbil på en rastepads syd for grænsen, give chaufføren en walkie-talkie og en GPS, der ville vise ruten til bestemmelsesstedet, ligesom han skulle køre foran lastbilen over grænsen som spejder. Det var tanken, at en politiagent herefter skulle indsættes i efterforskningen. Indsmuglingen blev dog af uvisse årsager aflyst, og efterforskningen er efterfølgende indstillet.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

I en anden sag, som vedrørte mistanke om salg af et større kvantum kokain, gav retten tilladelse til, at en meddeler kunne anvendes som civil agent med henblik på introduktion af en politiagent som mulig køber af de pågældende stoffer. På baggrund af den civile agents virksomhed blev der skabt kontakt mellem sælger og politiagenten. Det lykkedes imidlertid ikke at få indgået en aftale om køb, og efterforskningen er efterfølgende blevet indstillet.

Den tredje sag vedrørte mistanke om salg af en stor mængde narkotika til et andet land. Retten afsagde kendelse om, at en meddeler kunne virke som civil agent, idet der blev givet tilladelse til, at vedkommende kunne modtage en pakke fra en navngiven afsender og transportere den på sin båd til en destination, han senere fik oplyst af afsenderen. Det var planlagt, at polititjenestemænd på åbent hav skulle gå ombord på båden og udskifte narkotikaen med et ufarligt stof, og at modtagerne af stofferne skulle anholdes ved ankomsten. Politiet opgav dog aktionen, idet det efter flere møder med den civile agent blev vurderet, at denne ikke var pålidelig. Efterforskningen mod personen, der blev nævnt som afsender af pakken, fortsatte imidlertid, og den pågældende blev senere varetægtsfængslet. Der blev efterfølgende alene rejst tiltale for organiserede indbrudstyverier, og de tiltalte blev straffet med fængsel i henholdsvis 2 år og 2 år og 3 måneder.

Rigsadvokaten skal om denne sag bemærke, at det planlagte hændelsesforløb ikke skulle iværksættes med henblik på at introducere en politiagent. Efter Rigsadvokatens opfattelse burde politikredsen derfor ikke have anmodet om tilladelse til at anvende en civil person som agent i det foreliggende tilfælde. Det skal dog bemærkes, at retten i sin kendelse har anført, at den planlagte aktion kun i mindre omfang ville overskride grænsen for en såkaldt kontrolleret leverance, der ikke er omfattet af reglerne om anvendelse af agenter, jf. retsplejelovens § 754 a, stk. 2. Som nævnt blev den planlagte aktion i øvrigt aldrig iværksat.

Rigsadvokaten har drøftet den pågældende sag med politikredsen og har i den forbindelse indskærpet betingelserne for at anvende civile agenter. Jeg vil endvidere i løbet af kort tid udsende nye retningslinjer til politiet og anklagemyndigheden, hvor reglerne om anvendelse af meddelere og civile agenter er nærmere beskrevet. Jeg vil i den forbindelse understrege, at civile agenter efter bestemmelsens forarbejder alene kan anvendes med henblik på at introducere en politiagent i det kriminelle miljø.

I den fjerde sag, der vedrørte mistanke om køb og indsmugling af en stor mængde kokain, tillod retten ved kendelse, at en person, der havde fungeret som meddeler for et andet lands politimyndigheder, kunne anvendes som civil agent. Med henblik på at introducere en politiagent som mulig sælger af stofferne deltog den pågældende i flere møder med den mistænkte. Retten gav efterfølgende tilladelse til, at der blev indsat en politiagent, som gennemførte salgsforhandlinger med den mulige køber og dennes ledsager. De pågældende blev herefter anholdt og sigtet for forsøg på køb af en stor mængde kokain samt indsmugling af disse stoffer til Danmark. De pågældende er i øjeblikket varetægtsfængslet, og politikredsen har oplyst, at man forventer at rejse tiltale i sagen i foråret 2014.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

4. Som det fremgår, anvendes civile personer fortsat kun som agenter i meget begrænset omfang efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke omfatter sager, der behandles af PET. Det følger således af retsplejelovens § 754 e, at reglerne om anvendelse af agenter, herunder civile agenter, ikke finder anvendelse ved efterforskning af sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 12 om bl.a. terror.

Uanset at civile personer kun har været anvendt som agenter i ganske få sager, er det på baggrund af indberetningerne fra politikredsen min opfattelse, at civile agenter i særlige tilfælde kan være et relevant redskab i forbindelse med efterforskningen af sager om alvorlig, organiseret kriminalitet.

To politikredse har i den forbindelse oplyst, at anvendelsen af civile agenter har været overvejet i nogle sager, men at man efter en konkret vurdering har undladt brug af civile agenter, idet man ikke har været fuldt overbevist om, at de pågældende personer – der i sagens natur ofte vil være kriminelle eller færdes i kriminelle miljøer – har været i stand til at udføre opgaven som civil agent på betryggende vis.

En enkelt politikreds har endvidere oplyst, at man i nogle tilfælde har undladt at anvende civile personer som agenter, idet man har skønnet, at det ikke efterfølgende ville være muligt at holde agentens identitet skjult for gerningsmændene.

5. Jeg vil som nævnt i løbet af kort tid udsende nye retningslinjer til politiet og anklagemyndigheden om anvendelsen af meddelere og civile agenter.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard

RIGSADVOKATEN

SIDE 5
